

Előfizetési árak:

Egész évre 10 — K
Fél évre 5 — K
Negyed évre 2 50 K

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik szerdán és szombaton.

BAJA

Kiadóhivatal

Kazal József könyvnyomdája, ahol előfizetések és hirdetések felvétetnek. Telefon 45.

Szerkesztő: ég

Baja, Eötvös József-utca 2. szám. Telefon 116.

Feloldó szerkesztő és lapfajdos: **Mesko Zoltán.**

Csatornázás és vízvezeték.

A mai modern város fogalmától szinte elválaszthatatlan az a követelmény, hogy elsősorban fel legyen szerelve a közegészségügyet szolgáló összes műszaki berendezésekkel, mint csatornázás, vízvezeték, köztisztító, jéggyár, lehetőleg pormentes kocsis és gyalogutak stb.

Mindenekelőtt a kultúra és ennek ikertestvére a humanizmus szolgáltatába szegődik a város akkor, amidőn ezen létesítményekkel felszerelődik, másodsorban pedig, talán egészen ösztönszerűleg, nem is olyan altruisták céljait szolgál, amidőn polgárságának közegészségét körüljárja ezen berendezésekben rejlő hatalmas védelmi eszközökkel. Különösen helytálló ezen felfogás ma, amikor főleg városokban, a születési arányszámok általános dekadenciát mutatnak. Mert ha már a természetes szaporulat amúgy is gyenge, épúgy mint egy nemzetnek, a városnak is legsajátabb érdeke, hogy ezen születési arányszám csökkenésében rejlő féltreismerhetetlenül káros tünetet minden arra alkalmas eszközzel ellensúlyozza, a közegészségügy megjavításával elérhető halálzási arányszám megjavításával. Hogy fent említett berendezésekkel ezen célt a lehető legteljesebben elérni, az nem csak a dolog természetében rejlik, de évtizedes statisztikai adatokkal is már rég beigazolást nyert. Ezen igazság ma már különben is annyira átment a köztudatba, hogy annak további érvekkel való támogatásával csak felesleges munkát végeznénk, hanem szögezzük le röviden tény gya-

nánt azt, hogy ezen berendezéseknek, különösen pedig a csatornázási és vízvezetékli berendezéseknek létesítésével egy városnak sem szabad késnie.

Vizsgáljuk most ezen kérdést a bajai viszonyok szempontjából.

A kérdés műszaki részét tekintve, Baja város fekvésénél fogva előreláthatólag a megoldás elé semmiféle nehézségek sem fognak gördülni, nagyobb komplikációkra, melyek esetleg ezen művek költségeit nagyon emelnék, egyáltalában nincs kilátás. Magában véve azon tény, hogy a város egy olyan nagy és bővizű folyó mentén fekszik, mint a Duna, eleve garantálja ezen művek létesítésének két alapfeltételét: a bő víz létezését és a csatorna-hálózat szennyvizének könnyen való elhelyezését. Egyéb megoldási mód hiányában a vízvezeték berendezési technika ma már olyan berendezések birtokában van, hogy a Duna vizét megfelelő szűrési és tisztítási processzusoknak való alávetés segítségével kifogástalan ivóvíznek lehetne használni. De ennek szüksége sem fog fennforogni, mert Baja területén eszközölt artézi és northon kut furási eredményei igazolták, hogy átlag mintegy 60 méter mélységben egy vízhatlan, tehát vízvezető réteg van, mely felett durva szemű tiszta homok és kavicsból álló réteg található igen bő és tekintettel a réteg anyagában rejlő természetes szűrőképességre, egyuttal igen tiszta vízzel. Legfontosabb sajátossága pedig ezen városunk területén található jó és bő víznek, hogy olyan természetes nyomása van, melynek folytán

alig pár méternyire emelkedik fel a terep színe alá és így nem költséges galériák létesítésével könnyen gyűjthető. Megfelelő számú kut létesítésével ilyen formán a város egész vízükségelete fedezhető lenne.

A csatornák szennyvize pedig megfelelő tisztító berendezések alkalmazásával, dezinficiálva a Dunába volna vezethető. A megvalósítás egyszerű részlete azután már egyszerű műszaki feladat, melynek megoldását ahhoz értő kezekbe letéve, semmiféle akadályokba nem fog ütközni. A csatornázás és vízvezetékli berendezés megvalósításának kérdése legnagyobb akadályra nálunk tulajdonképp az anyagi kérdésekben talált. Ha azonban a kérdéssel kissé behatóbban foglalkozunk, azon eredményre jutunk, hogy az anyagi áldozatok, melyeket ezen művek létesítésével a városra magára — nem beszélünk most a polgárság egyedeiről — ró, csak látszólag nagyok. Eltekintve azon ideális céloktól, melyeket ezen két berendezésnek szolgáltatnia kell és amelyekért tulajdonképp kötelessége lenne a városnak, miután az őt fenntartó polgárainak érdekéről van szó, áldozatokat is hoznia, ezen két nagyszabású műnek létesítése, tisztán üzleti szemmel nézve is, egyáltalában nem mondható improduktív befektetésnek, annyira nem, hogy akárhány városban akad vállalkozó, aki azokat saját költségén felépíti és elvezti azután természetesen a víz és csatornák használatáért szabályrendeletileg megállapított díjakat, melyek fizetése minden városban amúgy is kötelező,

tekintet nélkül arra, hogy a művek saját vagy idegen vállalkozó régiójában építettek és tartatnak fenn és ezen díjak nemcsak hogy fedezik az amortisatio értékcsökkenés üzemköltségeit, hanem bizonyára hasznos is jelentenek a vállalkozóra, mert különben nem foglalkoznának vele. A városnak tehát módjában lesz ezen használati díjakat oly nagyságban megállapítani, hogyha már hasznos nem is kíván ezen befektetések alapján, de a jövedelem fedezze az amortisatio és üzem összes költségeit. Más vízműveknél szerzett tapasztalatok szerint pedig ezen, az egyes lakókra eső hozzájárulási járulékok aránylag oly kis összegek, hogy arányban sem állanak azon ellenszolgáltatással, melyet a csatornázás és vízvezeték nyújtotta előnyökben nyernek. Hogy kultúrabernekek mit jelent ezen két berendezésnek hiánya, arról kár bőven beszélni, azt hiszem bármelyik még áldozatokra is kész lenne, hogy annak előnyeit magának biztosíthassa.

A város szempontjából tehát nem improduktív befektetés e két műnek létesítése, hanem esetleg direkt haszonnal is járhat, nem is szólva arról, hogy milyen mérbetelűen, első pillantra és felületen elbírálás mellett fel sem tűnő indirekt haszonnal jár majd az egész város közönségére, ha most már erélyes kézzel nekilát a csatornázás és vízvezeték kérdésének megvalósításához.

Ezen két műnek létesítése megközelítő becslés alapján mintegy egymillió két usque háromszázezer koronába fog

- - Az állandóan melegítő - -

METEOR

kályhák

a legjobbak s leg-tökéletesebbek!!

Kevés fűtőanyag, nagy fűtő-képesség!

Minden tüzelőanyagra és minden fűtési célra alkalmasak! Kapható úgy egyszerűbb, mint dúsabb kivitelben! Eddig 800.000 darab van forgalomban. Minden eredeti „METEOR” kettős csillag védjeggyel van ellátva. Óvakodjunk tehát az értéktelen utánzatoktól!

Eredeti „METEOR” kályhák Baján csakis:

DRESCHER GYULA

vaskereskedésében kaphatók.

kerülni. Még ha a megépítéssel idegen vállalkozó is bizatnék meg, a vállalati összeg egy nagyrésze feltétlenül városunkban lesz forgalomba hozva és a tapasztalat bizonyítja, hogy azon városokban, ahol ilyen nagyobb szabású investíciók teljesítettek, az ipar és kereskedelemre ez szinte hihetetlen befolyást gyakorolt, amennyiben a legnagyobb lendületet vitte ugyyszólván annak minden ágába.

Hasonlóan tapasztalati adatokon alapuló tény, hogy ezen fellendülés nem szokott átmeneti lenni, hanem egészen más irányba tereli a város gazdasági életét. Már magával ezen létesítményekkel kapcsolatban új és új életképes üzletágak keletkeznek, mint szerelési vállalatok, csatornaépítők, vízvezetéki, felszerelési és fürdőszoba berendezési tárgyak eladásával foglalkozó üzletek, ami mind nyereséget jelentenek egy városnak. Hasonlóképp bebizonyított tény, hogy a városoknak csatornázása és vízzel való ellátása legrövidebb időn belül fokozott mértékben emelni szokta az építési kedvet is és természetes, hogy ezen berendezésekkel felszerelt épületek értéke az investált összeg nagyságához képest hatványozott arányban szokott emelkedni.

Ezen kérdés alapos taglalása annyi anyagot nyújt, mely nem is alkalmas arra, hogy egy újságcikk keretében, már terjedelménél fogva is tanulmány tárgyává legyen tehető, amennyire megérdemelne.

Ezen, inkább vázlatos cikk célja csak az volt, hogy ezen amugy is közhajt képező kérdés megvalósítását elősegítve olyan formában, hogy állandóan szembe elé tárjuk városunk polgárságának azon mulasztást, melyet napról-napra elkövet azzal, hogy nem igyekszik minden eszközzel odahatni, hogy ezen kérdés végre kikerüljön azon stádiumból, hogy akadémikus tárgyalások állandó alapját képezze, hanem valahára már olyan irányba tereltesse, mely annak komolyan való megvalósításához vezessen.

Eljegyzés. Molnár Jankát, a nálunk mindenki által kedvelt bájos primadonnát eljegyezte Loránt Manó, a Makói Takarékpénztár titkára Makón.

A vasuti sorompó tarthatatlansága

— sajnos, egy nagyon is szomorú esemény, a budapesti omnibuszszerecsétlenség révén — megint előtérbe lépett. A napi lapok hasábkot hoztak magáról az összeütközésről és az áldozataikról és nem hallgatták el természetesen véleményüket a hatóság gondatlanságáról és hanyagságáról sem. Nagy forgalmu utakról volt szó mindkét részről: azon a helyen nagy volt a vasutközlekedés és igen élénk a kocsi és gyalogforgalom is. A környék lakói évek óta kérvényezték és felirtak hatóságok és miniszterhez, mire azok vagy egymáshoz írtak vagy visszairtak, de a vasuti sorompó úgy maradt ahogy volt. Az emberek továbbra is halálveszedelem közepette szaladgáltak át a síneken, a forgalom ezután is béna maradt és egy csomó siető, dolga után futó embert zavart meg előre, pontosan kiszámított munkájában.

Ime, megtörtént események, hiven leirt körülmények mind legjobb példái annak, hogy nálunk voltaképpen bármelyik nap ugyanígy történhetik. A szegedi-uti, vagy akár a Tóth Kálmán-utcai sorompó — könnyen lehet — nem marad sokáig ment esetleg valamely kisebb-nagyobb katasztrófától. Mi is beszélünk sokat és kérünk sokfelől, de azért még mindig az orra előtt eresztik le a sorompót a sietőnek és leeresztve tartják hosszú, türelmetlen percekgig. Írtunk arról is, hogy tehetnénk tényleg arról, hogy a tolatásokat a bátaszéki kijáró felé végezzék, mert így legalább a tolatások egyrésze oda terelődnék és csökkenne némileg ez a valójában tarthatatlan állapot a néha szünni nem akaró várakozásokkal.

Eddig persze semmi eredmény. Tán csak akkor, ha akad egy önfeláldozó, aki vesz egy omnibuszt, beül és halálra gázoltatja magát.

Egyhuzamban tanítanak

minden valamire való városban az iskolákban. Mi is szóvá tettük ezt a kérdést az iskolai évad elején, a szülők általános óhajára, mint üdvös eszmét, lapunkban terjesztettük az illetékesek elé. Felszólalásunk eredménytelen maradt, érthetetlen okból. Más városokban küzdenek a legtekig, hogy meghonosítsák ezt a kedvező tanítási rendszert és elkövetnek mindent, hogy az egyhuzam-

bani tanítási rendszer továbbra is megmaradjon. Szabadkán pár évvel ezelőtt már meghonosították ezt a rendszert, mely tökéletesen bevált. Nehány hét előtt jött a miniszteri rendelet és visszatérést parancsolt a régi rendszerhez, a délelőtti és délutáni tanításhoz. A szabadkaiak nem nyugodtak bele a kedvezőtlen miniszteri rendelet végrehajtásába, hanem az iskolák tantestületének vezetősége nyomban fölterjesztést nyújtott be a minisztériumhoz, amelyben hathatós indoklással kérte az egyhuzamban tanítási rendszer helybenhagyását, mint amelynek nagyszerűen bevált előnyeivel szemben elenyésznek azok a problémák előnyök, melyekkel a délelőtti és délutáni tanítás járna. Lejött a válasz a kultuszminisztertől, amely az indokolt felterjesztésre megengedi, hogy az iskolákban, az elemikben is továbbra is egyhuzamban taníthassanak.

Bizonyára érdemesnek találták a szabadkaiak az ügyet arra, hogy annyit küzdjenek érte, dehát eredménnyel is járt a harc.

Minálunk Baján illet figyelemre sem méltatnak, válasz nélkül elsiklanak fölőtte, nem törődve semmivel, a szokásos hanyagsággal, nem-bánomsággal kezelve. Gondolják magukban, hadd maradjon minden a régiiben. — A szülők meg óhajtvá, várva-várják a reformot.

Hirek.

Színház. Nagy Dezső, akit még a nyárról kellemesen ismer a bajai színházi publikum, staggione társulatot szervezett. Pár nap előtt kérvényt nyújtott be a Tanácshoz, hogy szeptember hó 25. és október hó 31. közötti időszakban 12 napra játszási engedélyt kapjon. A Tanács Nagy Dezső direktor kérésének helyt adott és a 12 napja szóló játszási engedélyt megadta. Így tehát ismét lesz színjáték Baján 2 hétig.

Uj huszkoronások. A hivatalos lap közli, hogy az Osztrák-Magyar Bank a mostani 1907. évi január 2-áról keltezett 20 koronáról szóló bankjegyet „behívja” és bevonja; szeptember 29-én pedig már megkezdik az új, 1913. évi január 2-ról keltezett 20 koronások kiadását. A régi 20 koronással 1915. évi december 31-éig lehet fizetni és 1921. év végéig beváltja az Osztrák-Magyar Bank.

Halálra gázolta a vonat. Tegnap reggel a szondi állomásról Zomborba

akart utazni Gál Kosaras Mária zombori napszámosasszony. Felső-láskor az induló vonat kerekei alá került, melyek ballábát tőből lemetstették. A súlyosan sérült asszonyt a vasuti személyzet résztesítette első segélyben. A zombori kórházba szállították, de még mielőtt kihaligattak volna, meghalt. A vizsgálat megindult hogy kit terhel a felelősség az asszony haláláért.

A „Női Kereskedelmi Tanfolyam” már megkezdte serény működését. Régi óhaja vált valóra ezen iskolával azon bajai szülőknél, kiknek leányai a IV. polgári leányiskolát elvégezték. E tanfolyam nem csupán bővíti a művelt leányok ismeretkörét, hanem egyszerűen reális életpályát nyit meg mindazon leányoknak, kik a tanfolyamon szerzett ismereteiket értékesíteni akarják. Ugy halljuk, hogy a város vezetőférfiai is igen kedvezően fogadták ezen új iskola létesülését. Az eddig beiratkozott növendékek névsora a következő: Csapláros Frank Rózsika, Fried Boriska, Nagy Aranka, Gombos Erzsike, Köhegyi Aranka, Lakatos Mariska, Mentényi Cunci, Nagy Mariska, Práger Erna, Polgár Margit, Perlinger Erzsike, Szegő Margit, Szegő Erzsike, Weitzenfeld Ilonka. — Beiratkozni f. é. szeptember hó végéig lehet.

Egy üdvös intézmény Baján. A Délmagyarországi Őrő és Biztonsági vállalat (Holló-utca 1-ső szám. Telefon 154) itt is hasonnevű intézményt akar szervezni, mely külföldi mintára van berendezve és évek óta már Temesváron, Aradon, Ujradon, Lippán, Nagyszentmiklóson. Zombolyán. Versecen, Resicabányán, Bogssánbányán, Fehértemplomon, Oravicabányán, Ujvidéken, Zomborban, Zimonyban, Nagybecskerekén és Makón, hol ezen vállalat már bevezetve van, eddig is a nagyközönség teljes megalgedésére és a hatóságok intenzívebb támogatása mellett eredményesen működik. Biztosra vehető, hogy Baja város közönsége is a többi fentemlített városok példájára eljár és ezen vállalat vállalkozását tömeges csatlakozása által támogatni fogja s ezáltal az egész város területén a közbiztonsági viszonyok javulását előbbre viszi. Fő célja a vállalatnak az, hogy fegyveres, feddhetetlen multu, megbízható, katonaviselt emberekkel éjjeli őrizetbe vegyen épületeket, telepeket, gyárakat, raktárakat, üzleteket, s. b. és annyira modern, hogy kitűnően dresszirozott, valódi német nevelést rendőri kutyákat használ, melyek

Elvállal mindennemű
diszes vasrácskapuk, üzleti
vasredőnyök, sIRRÁCSOK, UJON-
nan szabadalmazott
fürdőszobák készítését
Költségvetéseket és rajzokat
díjtalanul készít.

Glasz Lipót

épület-, műlakatos- és
vizvezeték-szerelő műhelyét Flórián-utca
16-ik szám alá, saját házába helyezte.

Javitásokat azonnal
és olcsón eszközöl.

Szivattyú kutak
jókarban tartását évi kezelésre
elvállalja.

Saját szabad. tábori ágyak!

máris több és komplikált esetekben beváltak. A vállalat kéri a tisztelt közönséget, hogy bizalommal forduljanak hozzá és minél számosabban csatlakozzanak, hogy működését általánosabban és kiterjedtebben teljesíthesse. Közlebbi felvilágosítással készségesen szolgálnak jelenleg a városban (Nemzeti szálloda 11. sz. szobában) időző alkalmazottai. A vállalatot erkölcsi és anyagi közérdekből olvasóink figyelmébe és pártfogásába ajánljuk.

vették — orvos híján — kezelés alá a súlyosan sérült embert, elláttak első segéllyel és magukkal vitték Bácsbokodra. Ott az időközben előhívott községi orvos gondjaira bízták.

Német János súlyos horzsolásokat és zúzódásokat, ezeken felül boka-ficamodást szenvedett.

Főmunkatárs:

Dr. POLLERMAN ARTHUR.

Segéd-szerk.: FISCHEL FERENCZ

Baleset a baja-szabadkai vonalon.

Kiugrott a robogó vonatból.

Súlyosan végződött baleset történt ma délelőtt a szabadka—bajai vonalon, Bácsalmás és Óalmás között, Német János bácsalmási gazdálkodó Bácsalmásról Óalmásra akart utazni, de Bácsalmáson elmulasztotta annak előzetes bejelentését a vonat vezetőjének, hogy a mozdonyvezetőjét a megállásra figyelmeztesse. Ennek a mulasztásnak súlyos következményei voltak. A vonat Óalmásnál nem lassított, hanem teljes erővel robogott az állomás felé. Német János látta, hogy a vonat nem fog megállani. Tehát merész elhatározással kinyitotta a kocsii ajtaját és kiugrott. A kocsiban voltak megrántották a vészféket és a vonat a nyílt pályán megállt. A gyorsan legrájt utasok

Özv. Jorgovits Sándorné
kézimunka üzlete elköl-
tözés miatt a z o n n a l

- - - átadó. - - -

Kiadó lakás.

5 parkettázott szobából álló

E M E L E T I

lakás

— megfelelő mellékhelyiségekkel — f. évi november 1-re kiadó. Bővebb értesítést ad a „Polgári Olvasó Egylet“ Elnöksége.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására juttatni, hogy a BUDAPESTI-UT 59. sz. a. egy, a mai kor igényeinek megfelelő

mosó- és vasaló-intézetet

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat. Teljes KELENGYE-mosást és vasalást a legkényesebb izléseknek megfelelőleg készítik. A nagyérdemű közönség nagyra értékelt pártfogását kéri, kitünő tisztelettel

CSATAI ERZSÉBET.

Tyukszem, Excelsior

börkeményedés, szemölcs

HINTÓPOR

48 óra alatt eltűnik a „CANNABIN“ használata után. Üvege 1 kor., postadíjjal 1.40 kor.

48 óra alatt elmulasztja a kéz-, láb- és hónaljzudást, 1 doboz 1 kor., postadíjjal 1.40 kor., 3 doboz bermentve 3 kor.

Hizlalásra legalkalmasabb 40% phosphorsavat tartalmazó

Takarmánymész,

mellyel a disznóknál nagyon könnyen 300 kiló hizlalási súly érhető el. Alkalmazható azonfelül baromfi, borjúk, juhok, marhák, ökrök és lovaknál. 4¹/₄ kiló ára, mely hónapokig elég 5 kor. 80 filler utánvétellel bermentve. — Utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett küldi:

Dr. FLESCHE „Korona“-gyógyszertára Győr 99.

Egy 4 szobás

lakás

kiadó. — Cim a kiadóhivatalban.

Dr. Wallerhausen Gyula orvos

lakását Czirfusz Ferenc (Kaszárnya)-utca 32. szám alá helyezte át.

INGYEN, ráfizetés nélkül becserél öreg, használt gramofonlemezeket ujakra WAGNER „Hangszerkirály“ Budapest, József-körút 15. szám. Árjegyzék ingyen. Cimre ügyeljen.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy

úriszabó üzletemet Mátyás király-tér 10-ik szám alá, (járásbírósg átellenébe) helyeztem át.

Készítek elegáns férfi- és gyermek-ruhákat. Javitást és vasalást elfogadok jutányos árban.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

Babocsay Károly.

Nagy választék gyapju szövetekben.

Pontos kiszolgálás.

OLCSÓ Kobrak-cipők.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a LEGJOBBNAK elismert KOBRAK-cipők talpában feltüntetett fix árából a mai naptól fogva tiz százalék engedményt adok.

Tisztelettel

Lázár Samuel.

Keveset használt, 180 koronás

kerékpár

eladó. Bővebbet Tóth Kálmán-u. 51.

Minden izlésnek megfelelő
CSINOS DIVATOS
fényképeket

ugyszintén

fényképnagyításokat

KÉSZIT

Nesselroth Bernát fényképész

Baja, Szent István-tér II-ik szám.

(Fischer-ház.)

Papir- és írószer-kereskedés

■ KÖNYVNYOMDA ■

KAZAL JÓZSEF - BAJA

Telefon 45 Vörösmarty Mihály-utca 6 Telefon 45

Könyvnyomdai munkák készítése a legizlésesebb
kivitelben. Ügyvédi és községi nyomtatványraktár

Hazai Általános Biztosító Részvény-Társaság.

A társaság eivállal biztosításokat

tűz- és jégtárok ellen (a villámcsapás által okozott tűzkárokat is
negtéríti). A biztosítás egyéb ágazataiban is a közönség rendelke-
zésére áll. Díjtételei olcsók és előnyösek, kárait gyorsan és méltá-
nyosan rendezzi, ügyfeleinek érdekeit minden tekintetben megóvj.

Ötvénykiállító főugynökség: B A J A.

(Városi bérház.)

Fränkl Ignác

BAJA, Budapesti-ut 15.

Ajánlja dus raktárát elsőrendű

varró-, kötőgép-, kerékpárok- és grammofon-
okból, valamint mindezek alkatrészeiből.

J a v i t á s o k

szakszerű műhelyekben a legjutányosabban eszközöltetnek.

➡ Kedvező fizetési feltételek! ➡